

(Ministru kabineta
2021. gada 12. aprīļa
rīkojums Nr. 238)

PLĀNS
“PRIORITĀRIE RĪCĪBAS VIRZIENI MELIORĀCIJAS POLITIKĀ
2021.–2027. GADAM”

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	3
1. Esošās situācijas raksturojums	4
1.1. Vispārīgi par meliorāciju	5
1.2. Meliorācijas nozīme Latvijas tautsaimniecībā	6
1.3. Meliorācija un plūdi	8
1.4. Meliorācijas finanšu atbalsta politika	10
2. Meliorācijas attīstības virsmērķis, mērķis, apakšmērķi	13
3. Identificētās problēmas	13
4. Rīcības virzieni	13
5. Rezultatīvie rādītāji	15
6. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldības budžetu	19

Pielikumi:

1. pielikums. Meliorācijas jomas attīstības sasaiste ar starptautisku dokumentu saturu
2. pielikums. Meliorācijas sistēmu attīstības sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem

Ievads

Plānā ir noteikti meliorācijas pārvaldības politikas prioritārie virzieni, kas vērsti uz meliorācijas sistēmu kvalitatīvas un ilgtspējīgas darbības rezultātiem. Plāns sagatavots, lai identificētu problēmas, kuras kavē meliorācijas attīstību, un formulētu meliorācijas attīstības mērķus un prioritāros rīcības virzienus problēmu novēršanai. Plānā izvirzīti prioritārie rīcības virzieni meliorācijā līdz 2027. gadam, bet tie var būt aktuāli arī pēc 2027. gada.

Meliorācijas ilgtspējīgums ir cieši saistīts ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam (turpmāk – stratēģija Latvija 2030), Deklarācijas par Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta (MK) iecerēto darbību nodrošināt zemes kā resursa izmantošanu lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai, nepieļaujot lauksaimniecībā izmantojamas zemes platības un saimnieciskajai darbībai paredzēto meža platību samazināšanos, vienlaikus nodrošinot racionālu un efektīvu klimata mērķu izpildi un turpinot SEG emisiju samazināšanu, kā arī ar virkni valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas un starptautiskiem dokumentiem, kas iztirzāti plāna 1. un 2. pielikumā.

Stratēģijā Latvija 2030 noteikts, ka nozīmīgākie stratēģiskie resursi ilgtspējīgai lauku un valsts kopējai attīstībai ir meži, lauksaimniecībā izmantojamā zeme, derīgo izrakteņu atradnes un ūdeņi (357.§, 76. lpp.). Dokumentā norādīts, ka Latvija ir bagāta gan ar virszemes ūdeņiem – jūru, upēm un ezeriem, gan pazemes ūdeņiem, kas ir vitāli svarīgs atjaunojamās enerģijas resurss un nodrošina saimnieciskās darbības, sadzīves un rekreācijas vajadzības. Ūdensteces un ūdenstilpes veido Latvijas vienoto hidroloģisko tīklu un ir svarīgs bioloģiskās daudzveidības faktors (359.§, 76. lpp.).

Stratēģijā Latvija 2030 paredzēts tāds valsts attīstības risinājums kā atbalsta sniegšana lauku saimniecībām meliorācijas un zemes ielabošanas pasākumiem (375. punkts, 77. lpp.). Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam (turpmāk – NAP 2027) noteikts uzdevums panākt augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājumu, iekšzemes ūdensobjektu un jūras vides stāvokļa uzlabošanu un pazemes ūdens resursu aizsardzību, samazinot antropogēno slodzi (284. uzd. 60. lpp.), kā arī CO₂ piesaisti un SEG emisiju samazināšanu (271., 272. uzd., 58. lpp.). Lai izpildītu šos NAP 2027 uzdevumus, nepieciešams atjaunot meliorācijas sistēmas.

Latvijai ir ievērojami meža, kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes resursi, un to ilgtspējīga izmantošana var ievērojami uzlabot tautas saimniecības stāvokli. Meliorācijas pasākumu ietekme skar katru no šiem virzieniem, jo meliorācijas nozīmība attiecināma gan uz Latvijas zemes resursu, uz publiskās infrastruktūras – ceļu, dzelzceļu un tiltu – efektīvu izmantošanu, gan lauku ainavu, vides un ūdens kvalitāti, gan iedzīvotāju dzīvību, veselību un drošību, tā netieši ietekmējot visas tautsaimniecības nozares.

Meliorācijas sistēmu un hidrobūvju nozīmība klimata pārmaiņu seku mazināšanā tiek akcentēta arī dokumentos par pielāgošanos klimata pārmaiņām, tostarp Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānā laikposmam līdz 2030. gadam. Kopš 1961. gada ir pastiprinājusies nokrišņu intensitāte, kā arī palielinājies to dienu skaits, kad ir intensīvi nokrišņi. Tā kā klimata pārmaiņu ietekmē palielināsies kopējais nokrišņu daudzums, meliorācijai un spējai novadīt lieko ūdens daudzumu būs arvien lielāka nozīme¹.

Meliorācijas sistēmu attīstības prioritāro virzienu politiku noteica Zemkopības ministrija (ZM) sadarbībā ar Latvijas Melioratoru biedrību, Latvijas hidromelioratīvo būvnieku asociāciju, valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” (turpmāk – ZMNĪ), biedrību “Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome”, biedrību “Zemnieku Saeima”, Mežu īpašnieku biedrību, valsts akciju sabiedrību “Latvijas valsts meži”, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Vides un būvzinātņu fakultāti, Latvijas

¹ http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/VARAM_peti_Kopsavilkums_Klimata_parmain_scenar_p_ar_ietek_un_pielag_scenarij_izstrad_2010_2100_gadam_zinat_datu_noteiks_pielag_monit.pdf

Pašvaldību savienību (14.12.17.), biedrību “Pierīgas pašvaldību apvienība”, Latvijas Kūdras asociāciju un Vides konsultatīvo padomi.

Darba grupas sanāksmes notikušas 12.01.2017., 24.08.2017., 28.09.2017., 25.10.2017., 30.11.2017., 14.12.17., 21.12.2017., 31.01.2018. un 30.05.2019.

Galvenie meliorācijas jomas plānošanas dokumenti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (375.§);
- Nacionālais attīstības plāns (2021.–2027. gads) (271. un 272. uzd.);
- Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam (8.7. apakšpunkts);
- plāna projekts “Par prioritāriem rīcības virzieniem meliorācijas politikā”;
- Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam;
- Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (68., 69. un 73. punkts);
- Valdības rīcības plāns (67.1. un 68.3. pasākums).

Plānots, ka būtiskākais avots meliorācijas sistēmu attīstībai plānā izvirzīto mērķu sasniegšanai ir Eiropas Savienības fondu līdzfinansējums ar piesaistītu valsts un privāto līdzekļu līdzfinansējumu. Tajā pašā laikā daudzus atsevišķus uzdevumus iespējams īstenot jau ar esošajiem vai papildu valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem.

1. Esošās situācijas raksturojums

Mūsdienās, kad lauksaimniecībā izmantojamā zeme daudzviet ir pārveidota par apbūves zemi vai zemi ar citu lietošanas veidu, ir sarežģīti noteikt precīzu meliorācijas infrastruktūras ietekmi uz šīm teritorijām. Lai ievāktu precīzus datus, būtu nepieciešami papildu pētījumi.

Pēdējā visaptverošā meliorācijas sistēmu inventarizācija notika 20. gs. 80. gadu beigās. 20. gs. 90. gados uzsāktā zemes reforma mainīja meliorācijas sistēmu piederību, apsaimniekošanu un atbildību par meliorācijas sistēmu uzturēšanu un saglabāšanu.

Straujā urbanizācija un lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija par apbūves teritoriju ir palielinājusi plūdu risku un apsteigusi meliorācijas infrastruktūras attīstību. Agrākās piepilsētu lauksaimniecības zemes meliorācijas sistēmas patlaban ir jāpielāgo teritoriju un iedzīvotāju aizsardzībai no plūdiem. Ilgstoši lauksaimniecībā neizmantoto vai apbūvei nepiemēroto platību apbūves dēļ plūdu draudi novērojami tādās vietās, kurās tie iepriekš neradīja problēmas, jo īslaicīga applūšana atbilda iepriekšējam zemes lietošanas veidam.

Visaptveroši kvalitatīvi dati par Latvijas teritorijas mitrumu regulēšanas infrastruktūras stāvokli tika iegūti 20. gs. 90. gados. Kvalitatīvi meliorācijas dati rada priekšnosacījumus klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai, ilgtspējīgai nākotnes meliorācijas un kopējās lauksaimniecības politikas veidošanai, lai attiecīgi pārstrukturētu esošo rīcībpolitiku. Meliorācijas sistēmas ir reģistrētas vienotā valsts informācijas sistēmā – meliorācijas kadastra informācijas sistēmā. Aktuālie meliorācijas sistēmu inventarizācijas dati, to digitalizācija un iespējas digitāli apmainīties ar informāciju veicinās plānveidīgāku investīciju piesaisti un ekonomisko izaugsmi. No Ministru kabineta 2019. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 187 “Zemkopības ministrijas nolikums” 4.1.19. apakšpunkta izriet, ka vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, meža un zivsaimniecības nozarē ir Zemkopības ministrija. Meliorācijas nozare skar vairākas no šīm jomām, un politiku meliorācijas jautājumu pārvaldības jomā izstrādā Zemkopības ministrija.

Spēkā esošais Latvijas Republikas Saeimā 2010. gada 14. janvārī pieņemtais Meliorācijas likums ir noteicošais likums meliorācijas jomā. Meliorācijas likuma mērķis ir garantēt tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošina iedzīvotāju drošībai un labklājībai, infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību.

Meliorācijas likumā noteikts pienākums zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ekspluatēt un uzturēt meliorācijas sistēmu atbilstoši attiecīgu normatīvo aktu prasībām un tiesības meliorēt zemi, ievērojot normatīvajos aktos par meliorācijas sistēmas būvniecību noteiktās prasības. Meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu uzrauga valsts un pašvaldību iestādes normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, bet meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecību kontrolē pašvaldību būvvaldes.

Meliorācijas sistēmas atbilstoši meliorācijas kadastra datiem, kā arī atkarībā no to ekspluatācijas un uzturēšanas tiek iedalītas šādi: valsts meliorācijas sistēma, valsts nozīmes meliorācijas sistēma, pašvaldības meliorācijas sistēma, pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma, koplietošanas meliorācijas sistēma un viena īpašuma meliorācijas sistēma.

Kopš 2008. gada valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju nodrošina ZMNĪ. Tā uztur un aktualizē meliorācijas kadastra informācijas sistēmas datus, izdod tehniskos noteikumus darbībām meliorētajās zemēs un ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, uztur melioratīvās hidrometrijas posteņus, veic tajos sistemātiskus novērojumus un aprēķinus, nodrošina hidrometrijas datu pieejamību sabiedrībai, kā arī glabā melioratīvās tehniskās dokumentācijas arhīvu. Melioratīvās hidrometrijas posteņi ir izvietoti vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, bet vajadzētu pabeigt visu esošo 56 posteņu automatizāciju un izveidot vairākus jaunus posteņus Latgales reģionā.

Valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts meži” (turpmāk – LVM), Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” un Latvijas Lauksaimniecības universitātes valsts zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas aģentūras “Meža pētīšanas stacija” (turpmāk – aģentūra “Meža pētīšanas stacija”) un Dabas aizsardzības pārvaldes valdījumā nodotajā valsts meža zemē meliorācijas sistēmas ekspluatē un uztur attiecīgi LVM, aģentūra “Meža pētīšanas stacija” un Dabas aizsardzības pārvalde.

LVM darbības mērķis ir nodrošināt valstij piederošās zemes 1,63 miljonu hektāru platībā (tai skaitā 1,60 miljonu hektāru meža zemes) ilgtspējīgu un atbildīgu apsaimniekošanu. No kopējās LVM mežu platības 353,3 tūkst. hektāru mežu ir nosusināti – tas liecina par iepriekšējos gadu desmitos īstenotās meža meliorācijas apjomu. LVM katru gadu investē līdzekļus meža infrastruktūras attīstībā:

LVM atjaunotas un pārbūvētas meža meliorācijas sistēmas

Nr.	Būvniecības gads	Platība tūkst.ha
1.	2017.	12,6
2.	2018.	21,6
3.	2019.	18,1
4.	2020. gada I pusgads	4,2

Valsts kapitālsabiedrības investīcijas plāno saskaņā ar sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģiju.

Pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecība, ekspluatācija un uzturēšana ir attiecīgās pašvaldības pārziņā. Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji, bet pašvaldība var piedalīties tās būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.

Koplietošanas meliorācijas sistēmas (meliorācijas sistēmas, kas regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos esošā zemē) ekspluatācijas, projektēšanas un būvdarbi jānodrošina kopīgi zemes īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem.

Viena īpašuma meliorācijas sistēmas uzturēšanas pienākums gulstas uz attiecīgā zemes īpašuma īpašnieku vai tiesisko valdītāju.

Prasības par meliorācijas sistēmu kopšanu un uzturēšanu ir noteiktas kā viens no laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem. Šīs prasības ir saistošas personām, kas apsaimnieko lauksaimniecības zemi un saņem Eiropas Savienības tiešos maksājumus un Lauku attīstības programmas platību maksājumus. Ministru kabineta 2015. gada 10. marta noteikumos

Nr. 126 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem” noteiktas konkrētas prasības, t.i., ka lauksaimnieki kopj savā atbildībā esošo meliorācijas sistēmu, nodrošina tās darbību, saglabāšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu.

Latvijā ir spēkā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par cīņu pret pārtuksnešošanu/zemes degradāciju valstīs, kurās novērojami ievērojami sausuma periodi un/vai pārtuksnešošanās, jo īpaši Āfrikā. No tās iziet pienākums Latvijā pievērst īpašu uzmanību dažādu preventīvo pasākumu ieviešanai attiecībā uz zemi, kas vēl nav degradēta vai ir tikai mazliet degradēta, lai novērstu augsnes auglības zudumu.

Deklarācijas par Artūra Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 67. punktā noteikts: “Izstrādāsim priekšlikumus normatīvajam regulējumam, kā arī īstenosim izglītojošus pasākumus, lai nodrošinātu zemes kā resursa izmantošanu lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai, nepieļaujot lauksaimniecībā izmantojamu zemju apjoma samazināšanu.” Lai samazinātu lauksaimniecības zemes degradāciju un aizsargātu investīcijas, kas ieguldītas meliorācijas sistēmās, Latvijā nepieciešams ieviest kompensācijas maksājumu valstij par meliorētas lauksaimniecības zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā (analoģiski tam, kā tas ir ieviests par meža zemju atmežošanu).

1.1. Vispārīgi par meliorāciju

Latvijas klimatu lielā mērā ietekmē tās teritorijas atrašanās mērenajā klimata joslā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē. Visai valsts teritorijai kopīgās klimata iezīmes nosaka galvenie klimata veidotāji faktori: saules starojums jeb radiācija un atmosfēras cirkulācija Atlantijas okeāna ziemeļu daļā. Latvijas klimatu ietekmē tās ģeogrāfiskais stāvoklis un teritorijas līdzenais reljefs, kas ļauj ieplūst dažādu virzienu atšķirīgām gaisa masām. Latvijā valdošie ir rietumu virziena vēji. Gaisa masu kustība nosaka atmosfēras cirkulāciju virs Latvijas teritorijas un laikapstākļu atšķirības gada laikā. Valdošās mitrās jūras gaisa masas nokrišņiem liek izkrist virs Latvijas sauszemes teritorijas. Latvijai atrodies mērenā klimata joslā, nokrišņu daudzums gadā būtiski pārsniedz iztvaikošanu. Nokrišņi, kas iztvaikošanas vai transpirācijas dēļ neatgriežas atpakaļ atmosfērā, veido pazemes un virszemes ūdeņu noteci. Latvija kopā ar Lietuvu, Igauniju, daļu Polijas, Baltkrievijas un Baltijas jūras akvatorijas ietilpst Baltijas Artēziskajā baseinā². Tā hidroģeoloģisko īpatnību dēļ ievērojamā daļā mūsu valsts teritorijas atrodas pazemes spiedes ūdeņu izkļūšanās platības, un vairākos valsts reģionos tieši pazemes spiedes ūdeņi ir nozīmīgākais augsnes pārpuvošanas ietekmējošais faktors, kas ietekmē noteces apjomu³. Virszemes un pazemes noteces regulēšanai Latvijā ir izbūvēts plašs meliorācijas sistēmu tīkls.

Meliorācijas likuma 1. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka zemes meliorācija (latīņu valodā “melioratio” – uzlabošana) ir zemes uzlabošana, kas mazina klimatisko apstākļu nelabvēlīgo ietekmi un nodrošina dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, un ka meliorācijas sistēmas ir specializētu būvju un ierīču kopums zemes ūdens režīma regulēšanai.

Mūsdienās pasaules un pēdējā laika klimata pārmaiņu kontekstā vispārpieņemtā izpratne par meliorāciju Latvijā ir novecojusi un būtu aktualizējama. Plūdu apdraudētās teritorijas pēc plūdu izcelsmes iedalāmas tādās, kas applūst dabas apstākļu dēļ, un tādās, kuru applūšanu var izraisīt cilvēku darbība. Zemkopības ministrijas ieskatā meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana turpināma, izmantojot visus iespējamus valsts budžeta un ES fondu līdzekļus arī pēc 2020. gada, jo valstij ir finansiāli izdevīgāk investēt līdzekļus esošo meliorācijas sistēmu pārbūvē un uzturēšanā, nevis jaunu sistēmu būvniecībā, jo viena hektāra jaunas būvniecības meliorācijas izmaksas var pārsniegt 10 tūkstošus *euro*, bet viena meliorēta hektāra uzturēšanas darbu izmaksas ir būtiski mazākas nekā par jaunas sistēmas būvniecību. Izpratne par meliorācijas infrastruktūras nozīmību aprobežojas ar lauksaimniecības un meža

² Virbulis, et al. 2013. Hydrogeological model of the Baltic Artesian Basin. *Hydrogeology Journal*. 21(4), 845-862; <https://link.springer.com/article/10.1007/s10040-013-0970-7>

³Zālītis, P. 2012. *Mežs un ūdens*. LVMI Silava. 356 lpp.

zemes ūdens režīma regulēšanas nepieciešamību, bet jāuzsver teritorijas saglabāšanas nozīme kopumā, piemēram, apbūvēto teritoriju mitruma režīma regulēšana, kā arī meliorācijas infrastruktūras ietekme uz publiskās infrastruktūras – ceļu, dzelzceļu un tiltu – funkcionalitātes nodrošināšanu, lauku ainavu saglabāšanu un nozīmi vides aizsardzībā, tostarp bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā (piemēram, palienas pļavās u.c.), dzeramā ūdens un ūdenstilpju ūdens kvalitātes un līdz ar to iedzīvotāju veselības, dzīvības un drošības nodrošināšanā. Papildus jāņem vērā meža zemes meliorācijas nozīme klimata pārmaiņu seku mazināšanā, jo tā tiek palielināta oglekļa dioksīda CO₂ piesaiste koksnē un augsnē. Meliorācija ātrāk novada lieko ūdeni, uzlabo augsnes siltuma režīmu, nodrošina nepieciešamo augsnes aerāciju, kas veicina mikroorganismu darbību un palielina augiem uzņemamās barības vielu krājumus.

1.2. Meliorācijas nozīme Latvijas tautsaimniecībā

Zeme ir viens no galvenajiem stratēģiskajiem dabas resursiem Latvijā. Latvijas zemes kopējā platība ir 6,4 milj. ha. No tās lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir 2,3 milj. ha (35,9 %), mežs aizņem 3,3 milj. ha (51,5 %), zeme zem ēkām un pagalmiem – 0,09 milj. ha, bet zeme zem ceļiem – 0,1 milj. ha .

Latvijā meliorēti ir aptuveni 2,4 milj. ha, tajā skaitā 1,6 milj. ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Pēc Valsts meža dienesta datiem, meža zeme aizņem 51,5 % no kopējās valsts teritorijas, bet liela daļa mežu cieš no pārliedzuma mitruma. Meža zeme ir meliorēta vairāk nekā 0,8 milj. ha platībā. Pēc Meža valsts reģistra datiem, meliorētā platība kopā aizņem 33 % no kopējās mežu platības. Līdzšinējo zinātnisko pētījumu dati apliecina, ka pēc mežu nosusināšanas egļu mežu ražība vidēji palielinās četras reizes, priežu mežu – trīs reizes, bērzu mežu – divas reizes, melnalkšņu – pusotras reizes.⁴

Viena no darbībām, kurai dominējoša ir tieša pozitīva ietekme uz CO₂ piesaisti, ir esošo meliorācijas sistēmu uzturēšana un jaunu ierīkošana. Atbilstoši NAP 2027 uzdevumam klimata pārmaiņu seku novēršanai meliorācijas sistēmu atjaunošana var radīt papildu CO₂ piesaisti:

- a) meliorētās minerālās augsnēs – 3,3 tonnas ha⁻¹ gadā,
- b) organiskās augsnēs – 2,7 tonnas ha⁻¹ gadā;
- c) jaunas meliorācijas sistēmas būvniecība var nodrošināt 1483 Gg CO₂ piesaisti gadā⁵.

Piejūras zemākajās platībās lielāko upju un ezeru palieņu aizsardzībai no applūšanas ir izbūvēti polderi – nosusināta platība, kas ar aizsargdambjiem norobežota no uzplūstošiem ūdeņiem, bet ūdens notece no aizsargātās platības tiek novadīta, pārsūknējot ar sūkņu staciju.

Mūsdienās, kad lauksaimniecībā izmantojamā zeme daudzviet ir pārveidota par apbūves zemi vai zemi ar citu lietošanas veidu, ir sarežģīti noteikt precīzu meliorācijas infrastruktūras ietekmi uz šīm teritorijām. Lai ievāktu precīzus datus, būtu vajadzīgi papildu pētījumi. Pakalpojumi (zinātnisko pētījumi) tiks pasūtīti, ievērojot publisko iepirkumu regulējumu, lai nodrošinātu atklātumu, pārredzamamību, nediskrimināciju un konkurenci.

Pēdējā visaptverošā meliorācijas sistēmu inventarizācija notika 20. gs. 80. gadu beigās. 20. gs. 90. gados uzsāktā zemes reforma mainīja meliorācijas sistēmu piederību, apsaimniekošanu un atbildību par meliorācijas sistēmu uzturēšanu un saglabāšanu.

Straujā urbanizācija un lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija par apbūves teritoriju ir palielinājusi plūdu risku un apsteigusi meliorācijas infrastruktūras attīstību. Agrākās piepilsētu lauksaimniecības zemes meliorācijas sistēmas patlaban ir jāpiemēro teritoriju un iedzīvotāju aizsardzībai no plūdiem. Ilgstoši lauksaimniecībā neizmantoto vai apbūvei nepiemēroto platību apbūves dēļ plūdu draudi novērojami tādās vietās, kurās tie agrāk neradīja problēmas, jo īslaicīga applūšana atbilda iepriekšējam zemes lietošanas veidam.

⁴ Indriksons, A. *Klimata ietekme uz mežu un ūdens režīmu*. Silava.

⁵ Lazdiņš, A. *Aramzemes un ilggadīgo zālāju apsaimniekošanas radīto siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju un oglekļa dioksīda (CO₂) piesaistes uzskaites sistēmas pilnveidošana un atbilstošu metodisko risinājumu izstrādāšana*. Silava.

Meliorācijas sistēmas ir reģistrētas vienotā valsts informācijas sistēmā – meliorācijas kadastra informācijas sistēmā.

Meliorācijas kadastra informācijas sistēmā reģistrētā vispārīgā melioratīvā informācija:

Nr.p.k.	Objekts	Rādītājs
1.	Meliorētā lauksaimniecībā izmantojamā zeme	1,6 milj. ha
2.	Meliorētā meža zeme	0,8 milj. ha
3.	Meliorācijas sistēmu, būvju nosaukums: <ul style="list-style-type: none"> • ūdensnotekas • aizsargdambji • polderu sūkņu stacijas • hidrometriskie posteņi 	54 tūkst. km 476 km 53 gab.* 56 gab.

* Applūstošās zemes mitruma režīma regulēšanai inženiertehniskā meliorācijā izbūvēti 53 polderi ar kopplatību 50 tūkst ha.

Ar valsts vai valsts nozīmes statusu meliorācijas kadastrā reģistrēta šāda melioratīvā informācija:

Nr.p.k.	Objekts	Rādītājs
1.	Valsts nozīmes ūdensnotekas	13,8 tūkst. km*
2.	Valsts polderi un hidrotehniskās būves: <ul style="list-style-type: none"> • aizsargdambji; • polderu sūkņu stacijas 	421,6 km** 40 gab. (no tām 8 Rīgas HES), 94 sūkņi
3.	Hidrometriskie posteņi	56 gab.

* Vidēji 1 km regulētu valsts ūdensnoteku ir saistītas ar aptuveni 3,5 km koplietošanas un viena īpašuma meliorācijas sistēmu ūdensnotekām un ar tām saistītām drenāžas sistēmām.

** Polderu aizsargdambji nodrošina atbilstošu mitruma režīmu 43 737 ha kopējā polderu baseina platībā.

Ar pašvaldības vai pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu meliorācijas kadastrā reģistrēta šāda melioratīvā informācija:

Nr.p.k.	Objekts	Rādītājs
1.	Pašvaldības un pašvaldības nozīmes meliorācijas sistēmas: <ul style="list-style-type: none"> • pašvaldības nozīmes koplietošanas novadgrāvji • pašvaldības nozīmes koplietošanas novadgrāvju statuss piešķirts novados (skaits) • aizsargdambji • polderu sūkņu stacijas • liela izmēra kolektori • liela izmēra kolektoru kopgarums 	333 gab./503,9 km 31 novads 20 gab./47,7 km 16 gab. 14 gab. 4,4 km

Ar koplietošanas vai viena īpašuma meliorācijas sistēmas statusu meliorācijas kadastrā reģistrēta šāda melioratīvā informācija:

Nr.p.k.	Objekts	Rādītājs
1.	Koplietošanas meliorācijas sistēmas: <ul style="list-style-type: none"> • koplietošanas novadgrāvju skaits • koplietošanas novadgrāvju kopgarums 	52 819 gab. 42,7 tūkst. km
2.	Viena īpašuma meliorācijas sistēmas: <ul style="list-style-type: none"> • viena īpašuma novadgrāvju skaits • viena īpašuma novadgrāvju kopgarums 	9849 gab. 3,1 tūkst. km

1.3. Meliorācija un plūdi

Plūdu apdraudētās teritorijas pēc to izcelsmes iedalāmas teritorijās, kas applūst dabas apstākļu dēļ, un teritorijās, kuru applūšanu var izraisīt cilvēku darbība.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas Riska novērtēšanas un kartēšanas vadlīnijām katastrofu pārvaldībai (SEC (2010) 1626 galīgā redakcija)⁶ un vēsturiski novēroto un analizēto informāciju Latvijā plūdu apdraudētās teritorijas iedalāmas četrās pamatgrupās, kuras ietekmē pavasara pali, jūras uzplūdi, lietus plūdi un mākslīgi cilvēku radīti plūdi. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir veikusi riska un ievainojamības novērtējuma pētījumus, īpaši lauksaimniecības un mežsaimniecības jomā, būvniecības un infrastruktūras jomā. Tie notika Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014. gada programmas “Nacionālā klimata politika” projektā Nr. 4.3-23/EEZ/INP-001 “Priekšlikuma izstrāde Nacionālajai klimata pārmaiņu pielāgošanās stratēģijai, identificējot zinātniskos datus un pasākumus pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanai, kā arī veicot ietekmju un izmaksu novērtējumu” un ir pieejami gan Ministru kabineta pētījumu datubāzē

⁶https://ec.europa.eu/echo/files/about/COMM_PDF_SEC_2010_1626_F_staff_working_document_en.pdf

<http://petijumi.mk.gov.lv/>, gan **VARAM** tīmekļvietnē http://www.varam.gov.lv/lat/publ/petijumi/petijumi_klimata_parmainu_joma/?doc=23668/.

Plūdu apdraudējuma līmeņa noteikšanai tiek vērtēti vēsturiski notikušie plūdi, kas radījuši būtisku nelabvēlīgu ietekmi (sociālekonomiskus zaudējumus) uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību (īpaši lauksaimniecībā un mežsaimniecībā) un kas, ņemot vērā klimata pārmaiņu ietekmi, turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā mērogā.

Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likuma 4. pantā klasificēti katastrofu veidi, un atbilstoši katastrofas cēloņiem starp dabas katastrofām (ieskaitot hidroloģiskās) tajā minēti pali, plūdi un ledus sastrēgumi. Ja tie kombinējas ar citiem dabas katastrofu veidiem, piemēram, meteoroloģiskajiem (lietusgāzēm, sniega sanesumiem, vētrām un viesuļiem), tad sekas var būt vēl postošākas. Sevišķi postoši sabiedrību un ekonomiku ietekmē klimata pārmaiņu sekas, starp kurām dominē tāda hidroloģiskā katastrofa kā plūdi⁷. Eiropas Vides aģentūra ir apkopojusi datus par periodu no 1980. līdz 2016. gadam un ekstremālu klimata pārmaiņu nodarītajiem zaudējumiem: hidroloģiskās katastrofas (pali, plūdi, ledus sastrēgumi) veido 27 % no visu ekstremālo notikumu īpatsvara. Mainoties plūdu raksturam, sabiedrībai ir jārēķinās ar plūdu iespējamību dažādos gadalaikos, kad ne vien plūdu mērogs, bet arī iestāšanās laiks var būtiski ietekmēt tautsaimniecībai nodarītos zaudējumus, tādēļ plūdu draudu un plūdu seku novēršanā liela nozīme ir teicami funkcionējošām meliorācijas sistēmām.

Saskaņā ar informatīvajā ziņojumā “Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību” minēto kopumā līdzšinējo klimata pārmaiņu ietekmē Latvijā kopējais nokrišņu daudzums ir palielinājies vidēji par 6 % jeb aptuveni 39 mm, kā arī ir palielinājies to dienu skaits, kurās ir stipri un ļoti stipri nokrišņi. Nokrišņu daudzums, tāpat kā gaisa temperatūra, visvairāk ir palielinājies ziemas sezonā, bet to pastiprināšanās ir novērojama arī pavasara un vasaras sezonā.

Līdz šī gadsimta beigām tiek prognozēts gada kopējā nokrišņu daudzuma palielinājums par 13–16 % jeb aptuveni 80–100 mm. Sezonālā dalījumā vislielākais nokrišņu daudzuma palielinājums gaidāms ziemas (35–51 % un pavasara (14–32 %) sezonā.⁸ Paredzams, ka ikgadējie plūdu izraisītie postījumi līdz 2050. gadam palielināsies divreiz un līdz 2080. gadam – 17 reizi. Eiropas Vides aģentūra ir aplēsusi, ka šā pieauguma lielākā daļa (70–90 %) ir attiecināma uz sociālekonomisko attīstību Eiropas Savienībā kopumā, jo palielinās mainīgā aktīvu ekonomiskā vērtība, bet atlikusī daļa (10–30%) – uz klimata pārmaiņām.⁹ Informatīvajā ziņojumā “Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību” teikts, ka Latvijā 20. gadsimtā vēsturiski lielākie pavasara palu plūdi bijuši 1931., 1951., 1956., 1981., 1983. un 1998. gadā, kad bija barga, gara un sniegota ziema vai arī izveidojās īpaši lieli ledus un vižņu sastrēgumi un sablīvējumi. Maksimālais caurplūdums Daugavā pie Jēkabpils 1931. gada 1. un 2. maijā bija 7470 m³/s, bet pie ietekas jūrā – 9460 m³/s. Savukārt šajā gadsimtā ievērojami Latvijā plūdi bijuši 2005., 2007., 2010., 2013. un 2017. gadā.¹⁰

1.4. Meliorācijas finanšu atbalsta politika

⁷ VARAM informatīvais ziņojums "Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību", 2. lpp., izskatīts 09.07.2019. MK sēdē (prot. Nr. 32, 54.§), pieejams <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40458507>.

⁸ Vairāk skatīt Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) 2017. gada ziņojumā “Klimata pārmaiņu scenāriji Latvijai”, kurā analizētas vēsturisko klimata parametru (gaisa temperatūras, vēja, nokrišņu) tendences un izveidoti nākotnes scenāriji dažādiem periodiem līdz pat 2100. gadam. Ziņojums un Klimata pārmaiņu analīzes rīks atrodams <http://www2.meteo.lv/klimatariks/>.

⁹<http://floodlist.com/europe/report-floods-europe-increase-fivefold-2050>

¹⁰ Informatīvais ziņojums “Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību”; <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40458507>.

Pastāvošā meliorācijas sistēma ir izbūvēta pagājušā gadsimtā un ir būtiski novecojusi. Kopējie ieguldījumi Latvijā meliorācijā ir vērtējami vairāk nekā septiņu miljardu *euro* apmērā. Latvijā izbūvētās drenāžas sistēmas kopējais garums ir ap 950 tūkstošiem kilometru. Lielākā daļa meliorācijas būvju ir būvētas 1960.–1990. gadā. Lai nezaudētu šādus kapitālieguldījumus zemē, katru gadu ir ieguldāmi līdzekļi meliorācijas sistēmu ekspluatācijā un ir plānveidā atjaunojamas vismaz 10 % bojāto sistēmu. Ja finanšu līdzekļi netiek investēti meliorācijas sistēmās, tās neatgriezeniski sabrūk un būtībā nav atjaunojamas, tā ka ieguldījumi to būvniecībā ir zaudēti.

Finansējums meliorācijas sistēmu sakārtošanai patlaban ir pieejams no diviem finanšu avotiem – no valsts budžeta un diviem Eiropas Savienības investīciju fondiem (turpmāk – ESI fondi) ar valsts līdzfinansējumu.

1.4.1. ZMNĪ par valsts budžeta līdzekļiem atbild par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu, meliorācijas kadastra uzturēšanu un melioratīvās hidrometrijas datu vākšanu. Šim mērķim 2020. gadā valsts budžeta apakšprogrammā 26.02.00. “Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana” atvēlēti 3,85 milj. *euro*.

Valsts budžeta finansējums valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācijai un uzturēšanai:

Nr.	Budžeta gads	Valsts budžeta finansējums miljonos <i>euro</i>	Finansējuma palielinājums % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu
1.	2011.	0,683	–
2.	2012.	1,500	119,6
3.	2013.	1,638	9,2
4.	2014.	2,331	42,3
5.	2015.	2,503	7,3
6.	2016.	2,517	0,5
7.	2017.	2,973	18,1
8.	2018.	3,098	4,2
9.	2019.	3,366	8,6
10.	2020.	3,856	14,5

Ar ikgadējo finansējumu, kas piešķirts no valsts budžeta līdzekļiem, pietiek tikai meliorācijas kadastra un daļējai valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu uzturēšanai. Tā kā kopējais valsts ūdensnoteku garums ir 13,8 tūkst. kilometru, tad vienā gadā ar šādu finansējumu var uzturēt aptuveni 1400 km ūdensnoteku (vidēji 10 %). Laikā no 2007. gada vidēji gadā no valsts budžeta līdzekļiem tiek uzturētas ūdensnotekas 1,1 tūkst. kilometru un aizsargdambji 80 kilometru garumā.

Apakšprogrammā 26.03.00 valsts funkcijas “Ikgadējie maksājumi par Daugavas kaskādes HES zemes resursiem nodarīto kaitējumu kompensēšanu” pildīšanai ik gadu papildus tiek piešķirti 0,752 milj. *euro*.

Ministru prezidenta un Latvijas Pašvaldību savienības 2017. gada 5. oktobrī parakstītajā Ministru kabineta un Latvijas Pašvaldību savienības 2018. gada vienošanās un domstarpību protokolā panākta vienošanās būtiski palielināt valsts budžeta apakšprogrammas 26.00.00 “Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana” finansējuma apmēru, lai kompleksi risinātu valsts un

valsts nozīmes meliorācijas infrastruktūras sakārtošanu, kā arī izstrādātu valsts investīciju programmu pašvaldību un pašvaldību nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu, ūdenssaimniecības vai ceļu posmu sakārtošanai, lai nodrošinātu ūdens noteci un mazinātu plūdu un palu risku visā Latvijas teritorijā. Krīzes vadības padomes ārkārtas sēdē 2017. gada 14. novembrī (prot. Nr. 4, 1.§, 5.4. p.), ņemot vērā 2017. gada rudens lietavu un plūdu izraisītās sekas visā Latvijas teritorijā, Zemkopības ministrijai tika uzdots sagatavot un iesniegt Ministru kabinetā priekšlikumus par valsts nozīmes meliorācijas sistēmas ekspluatācijai un uzturēšanai nepieciešamā finansējuma iekļaušanu likumprojektos “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2019., 2020. un 2021. gadam” un “Par valsts budžetu 2019. gadam”. Ministru kabineta 2019. gada 9. jūlija sēdē tika izskatīts un pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums “Par papildu finansējumu valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācijai un uzturēšanai” (sk. Ministru kabineta sēdes protokollēmuma Nr. 32 55.§).

Katru gadu par ESI līdzfinansētiem fondu līdzekļiem tiek pārbūvētas vecās ūdensnotekas, bet valstij ir jānodrošina, ka šīs pārbūvētās ūdensnotekas par valsts budžeta līdzekļiem tiek uzturētas vismaz piecus gadus pēc pārbūves.

Eiropas Savienības finanšu plānošanas periodā 2014.–2020. gadam meliorācijas infrastruktūras pārbūvei vai atjaunošanai par ESI līdzfinansētiem fondu līdzekļiem ir piešķirts pastāvīgs finansējums divās programmās – Eiropas Lauksaimniecības fondā lauku attīstībai (turpmāk – ELFLA) un Eiropas reģionālās attīstības fondā (turpmāk – ERAF). Plānošanas periodā no 2007. līdz 2013. gadam šim nolūkam finanšu atbalsta instrumenti bija pieejami tikai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai:	ESI plānošanas periods	Finansējums periodā
1.	2007.–2013. g.	31 milj. <i>euro</i>
2.	2014.–2020. g.	80 milj. <i>euro</i>

1.4.2. Eiropas Savienības ELFLA (turpmāk – ELFLA) Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam 4. pasākuma “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 4.3. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” tiek finansēti meliorācijas projekti 78 miljonu *euro* apmērā, tajā skaitā par 36,5 miljoniem *euro* tiek īstenoti projekti, ar kuriem tiek atjaunotas valsts nozīmes ūdensnotekas.

No ELFLA ieguldīti līdzekļi divos periodos: 2007.–2013. gada periodā un 2014.–2020. gada periodā:

Nr.	Periods	Projektu skaits	Attiecināmās izmaksas milj. <i>euro</i>	Apjoms (km)
1.	2007.–2013. gadā kopā	231	27,755	1645,51
	2009.	17	0,4	118,71
	2010.	15	0,8	107,37
	2011.	67	7,6	513,65
	2012.	26	6,0	202,38
	2013.	25	3,7	206,55

	2014.	19	1,4	101,72
	2015.	62	7,1	295,13
	t.sk. atjaunotas polderu sūkņu stacijas	10		
	polderu aizsargdambji			58
	Pašvaldību, privātajās meliorācijas sistēmās kopā	439	24,5	–
2.	2014.–2020. gadā kopā	211	36,596	1800
	t.sk. 2017. gadā īstenoti	38	–	296,0
	2018. gadā īstenoti	53	10,6	478,26
	2019. gadā īstenoti	45	8,47	454,23
	Pašvaldību, privātajās meliorācijas sistēmās kopā 01.01.2019.	461	41,193	–

1.4.3. Eiropas Savienības fondu 2007.–2013. gada plānošanas periodā tika uzsākta pretplūdu aizsardzības pasākumu finansēšana no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzekļiem. No ERAF ir līdzfinansēta Lubāna ezera hidrotehnisko būvju kompleksa aizsargspēju palielināšana, lai nodrošinātu Lubāna ezeram piegulošo teritoriju aizsardzību pret plūdu draudiem, rekonstruējot Lubānas Dienvidaustrumu dambi 12,8 km garumā, kā arī renovētas Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būves – sūkņu stacijas “Tome”, “Ikšķile-2” un “Spolītes”.

2014.–2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā no ERAF kopumā darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” prioritārā virziena “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” 5.1.2. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt plūdu riskus lauku teritorijās” (turpmāk – 5.1.2. SAM) projektu iesniegumu īstenošanai paredzēti 43,3 milj. *euro*.

Ar Ministru kabineta 2019. gada 11. oktobra lēmumu (prot. Nr. 47 3.§) tika atbalstīta 5.1.2. SAM snieguma rezerves finansējuma izmantošana, īstenojot 5.1.2. SAM, jo darbības programmas 5. prioritārajā virzienā tika sasniegti starpposma rezultatīvie rādītāji.

ERAF līdzekļu ieguldījumi

Nr.	Plānošanas periods	Projektu skaits	Būvju skaits	Attiecināmās izmaksas milj. <i>euro</i>	Apjoms (km)
1.	2007.–2013. gadā kopā	4	4	3,265	12,8
	Lubāna ezera Dienvidaustrumu dambja rekonstrukcija	1	1	1,627	12,8
	Rīgas HES ūdenskrātuves aizsargdambja trīs sūkņu staciju atjaunošana	3	3	1,638	–
2.	2014.–2020. gadā kopā	29	29	43,3	207

1.4.4. Būtiski pieminēt, ka ar Eiropas Komisijas 2018. gada 19. decembra Īstenošanas lēmumu, ar ko Eiropas Savienības Solidaritātes fonda piešķir finansiālu pabalstu avārijas un atjaunošanas operāciju finansēšanai pēc 2017. gada plūdiem Latvijā, Latvijai tika piešķirts Eiropas Savienības Solidaritātes fonda atbalsts 2017. gada plūdu publiskās infrastruktūras būvēm radīto bojājumu novēršanai – valsts nozīmes ūdensnoteku un aizsargdambju atjaunošanai.

Esošo meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju atjaunošanai un bojājumu novēršanai līdz tādām stāvoklim, kādā tās bija pirms 2017. gada ilgstošo lietavu izraisītajiem plūdiem Latvijā, līdz Solidaritātes fonda līdzekļu izmantošanas gala termiņam 2020. gada 19. jūnijam no Eiropas Savienības Solidaritātes fonda tika izlietoti 12, 761 milj. euro.

Projektu skaits	Periods	Attiecināmās izmaksas milj. euro	Apjoms (km)
Kopā īstenoti 65 projekti	19.12.2018.	12,761	
tostarp novērsti lokāli bojājumi aizsargdambjos 14 projektos	– 19.06.2020.		–
atjaunotas ūdensnotekas 51 projektā			300

Zemkopības ministrijas ieskatā meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana turpināma arī pēc 2020. gada, izmantojot visus iespējamus valsts budžeta un ESI fondu līdzekļus, jo valstij ir finansiāli izdevīgāk investēt līdzekļus esošo meliorācijas sistēmu pārbūvē un uzturēšanā, nevis jaunu sistēmu būvniecībā, tāpēc ka viena hektāra jaunas būvniecības meliorācijas izmaksas var pārsniegt 10 tūkstošus euro, bet viena meliorēta hektāra uzturēšanas darbu izmaksas ir būtiski mazākas nekā par jaunas sistēmas būvniecību.

Tādējādi finansējums saglabājams ne mazākā apmērā kā pašlaik un pakāpeniski palielināms atbilstoši pārbūvētu ūdensnoteku daudzumam.

2. Meliorācijas attīstības virsmērķis, mērķis, apakšmērķi

Meliorācijas attīstības virsmērķis	Klimata pārmaiņu seku mazināšana
Mērķis	Zemes un vides resursu ilgtspējas nodrošināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības un tautsaimniecības infrastruktūras objektu saglabāšanai, izmantošanai un attīstībai, vienlaikus rūpējoties par kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu un iedzīvotāju civilo drošību
Apakšmērķi	<ol style="list-style-type: none"> <u>1. Klimata pārmaiņu mazināšanai (tostarp panākot SEG emisiju samazināšanu un CO₂ piesaistes palielināšanu) un klimata pārmainām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana</u> Kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana Sabiedrības izpratnes par meliorācijas nozīmību veicināšana, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana

3. Identificētās problēmas

<ul style="list-style-type: none"> • Klimata pārmaiņu negatīvā ietekme un riska faktori • Nepietiekams hidrometrisko posteņu skaits novērojumiem visā Latvijas teritorijā • Nepietiekams finansējums valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu uzturēšanai un būvniecībai • Nepietiekams finansējums viena īpašuma, koplietošanas, pašvaldības un pašvaldības nozīmes meliorācijas sistēmu uzturēšanai un būvniecībai • Aktualizējams nozares meliorācijas sistēmu uzņēmumu standarts • Apgrūtināta plūdu draudu novēršana Latvijā
--

- Nav noskaidrots aktuālais meliorācijas sistēmu tehniskais stāvoklis valstī
- Nepietiekamas kvalitātes meliorācijas kadastra datu precizitāte
- Nepietiekama hidrometrisko posteņu automatizācija
- Nepilnīgs meliorācijas nozīmes un ietekmes skaidrojums sabiedrībai
- Nepietiekamas sabiedrības zināšanas par meliorācijas sistēmu uzturēšanu
- Meliorācijas speciālistu nepietiekamas zināšanas un izpratne par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu un “zaļās infrastruktūras” izmantošanas iespējām
- Nepietiekami cilvēkresursi kā darbaspēks meliorācijas jomā
- Nepietiekama vidējā posma meliorācijas būvniecības speciālistu sagatavošana
- Nepietiekams meliorācijas ietekmes un ieguvumu pētniecības finansējums un pētījumu īpatsvars
- Bebraiņu lielais īpatsvars lauksaimniecības un meža zemēs esošajās meliorācijas sistēmās
- Nepieciešamība izvērtēt meliorācijas būvju stāvokli, kā arī jaunu investīciju nepieciešamību un lietderību pirms lauksaimniecības zemes lietošanas veida maiņas

4. Rīcības virzieni

1. Klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana

Rīcības virzieni

1.1. Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts zinātniskās pētniecības projektiem par zemes meliorācijas pielāgošanu klimata pārmaiņām un nozīmību klimata pārmaiņu mazināšanā atklātos konkursos, atbilstoši publisko iepirkumu likumam bez maksas publiski izplatot pētījumu rezultātus un brīvpiekļuves datubāzēs.

1.2. Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecībai un uzturēšanai:

- uzturētas visas ūdensnotekas, polderu sūkņu stacijas un hidrotehniskās būves;
- ūdensnoteku un meliorācijas sistēmu atjaunošana un pārbūve, piemērojot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus vai “zaļās infrastruktūras” risinājumus.

1.3. Nodrošināta koplietošanas, pašvaldību un viena īpašuma meliorācijas sistēmu uzturēšana:

- nodrošināti optimāli augsnes mitruma apstākļi lauksaimnieciskajai ražošanai meliorētajās lauksaimniecības zemēs;
- nodrošināti optimāli augsnes mitruma apstākļi meliorētajās meža zemes;
- atjaunotas, pārbūvētas un izbūvētas jaunas meliorācijas sistēmas un hidrobūves.

1.4. Normatīvo aktu pilnveidošana:

- apdzīvotu vietu meliorācijas sistēmu noteikšana;
- izstrādāts jauns nozares būvniecības standarts meliorācijas jomā klimata pārmaiņu seku mazināšanai un labāko pieejamo tehnoloģisko risinājumu un tehnoloģiju izmantošanai;
- izvērtētas vides prasības attiecībā uz esošo meliorācijas sistēmu atjaunošanu un pārbūvi;
- skaidrojumi par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu un “zaļās infrastruktūras” izmantošanas iespējām meliorācijā;
- izvērtētas prasības par finanšu instrumentu atbalsta nosacījumiem, lai projektu iesniegumu atlasē lielāku nozīmi piešķirtu projekta ieguldījumam klimata pārmaiņu seku mazināšanā un attiecīgā ūdensobjekta vides kvalitātes mērķu sasniegšanā;

- izvērtēta iespēja ieviest Latvijā kompensācijas maksājumu valstij par meliorētas lauksaimniecības zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā.

1.5. Nodrošināta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, samazinot plūdu risku:

- plūdu un erozijas procesu apdraudēto iedzīvotāju skaita samazinājums Latvijā;
- plūdu draudu novēršana apdzīvotās vietās un laukos, samazinātas applūstošo teritoriju platības;
- veicināta bebraiņu novākšana lauksaimniecības un meža zemēs esošajās meliorācijas sistēmās;
- piesaistīts finansējums jaunu meliorācijas sistēmu un hidrobūvju ierīkošanai.

2. Kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana

Rīcības virzieni

2.1. Veikta valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu inventarizācija

2.2. Veikta viena īpašnieka, koplietošanas un pašvaldību meliorācijas sistēmu inventarizācija

2.3. Nodrošināta aktuālas informācijas pieejamība par meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm:

- pietiekami cilvēkresursi un materiāltehniskais nodrošinājums meliorācijas kadastra uzturēšanai;
- pilnveidota meliorācijas kadastra informācijas sistēma ar pāreju uz digitālu meliorācijas sistēmu stāvokļa apzināšanu, veicinot vienotu informācijas apriti digitālā formā, dokumentu digitalizāciju, informācijas ieguves metodikas izstrādi un tādējādi radot priekšnoteikumus efektīvai meliorācijas politikas veidošanai, tostarp izmantojot aerolāzerskenēšanas (LiDAR) datus un veicinot tautsaimniecības attīstību, lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanu, lai samazinātu SEG emisijas, kā arī sekmētu ES klimata un Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu.

2.4. Nodrošināta automātisko hidrometrisko posteņu nepārtraukta darbība un hidrometriju datu iegūšana, apstrāde un interpretācija:

- pietiekami cilvēkresursi un materiāltehniskais nodrošinājums hidrometrisko posteņu darbības nodrošināšanai, apstrādei un iegūto datu interpretācijai;
- iegūti kvalitatīvi hidrometriju dati.

3. Sabiedrības izpratnes stiprināšana par meliorācijas nozīmību, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana

Rīcības virzieni

3.1. Stiprināta sabiedrības izpratne par meliorācijas nozīmi klimata pārmaiņu un to seku mazināšanā

3.2. Stiprināta meliorācijas sistēmu īpašnieku, valsts un pašvaldības iestāžu amatpersonu un darbinieku izpratne un zināšanas meliorācijas jomā:

- meliorācijas sistēmu īpašniekiem sniegtas valsts un pašvaldības iestāžu konsultācijas;
- rīkoti valsts, pašvaldību un nevalstisko organizāciju informatīvie pasākumi sabiedrībai un amatpersonām;
- īstenoti informatīvie un pieredzes apmaiņas pasākumi, semināri, konferences, izdotas publikācijas un novadīti apmācības kursi;
- stabils un pietiekams sertificēto meliorācijas speciālistu skaits;
- nodrošināti kvalifikācijas paaugstināšanas, tostarp mūžizglītības, pasākumi.

3.3. Visu izglītības līmeņu kvalificētu meliorācijas speciālistu sagatavošana:

- nodrošināta kvalitatīva vidējās profesionālās izglītības iespēja;
- nodrošināta kvalitatīva augstākās profesionālās izglītības iespēja;
- sagatavots nozares pieprasījumam atbilstošs visu līmeņu speciālistu skaits;

- veicināta sadarbība starp Latvijas Lauksaimniecības universitāti un studiju prakses vietas devējiem meliorācijas jomā.

Katru rīcības virzienu veido noteikts pasākumu kopums. Plāns neparedz konkrētu pasākumu ieviešanas laiku, jo tie var būt aktuāli arī pēc 2027. gada.

5. Rezultatīvie rādītāji

Plāna mērķis		Zemes un vides resursu ilgtspējas nodrošināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības un tautsaimniecības infrastruktūras objektu saglabāšanai, izmantošanai un attīstībai, vienlaikus rūpējoties par kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu un iedzīvotāju civilo drošību				
Politikas rezultāts (-i) un rezultatīvais rādītājs (-i)		Ilgtspējīga meliorācijas sistēmu darbības uzlabošana un darbības nodrošināšana 2027. gadā				
Rīcības virziens		Rīcības virzienu darbības rezultāti				
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā iestāde, īstenotājs	Līdzatbildīgās iestādes	Izpildes termiņš (ar precizitāti līdz pusgadam)
1. Klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana						
1.1.	Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts zinātniskās pētniecības projektiem par zemes meliorācijas pielāgošanu klimata pārmaiņām un	3 zinātniskie pētījumi meliorācijas jomā	1. Meliorācijas ietekmes novērtēšana klimata pārmaiņu (plūdu riska) mazināšanā	Latvijas Lauksaimniecības universitāte Vides un ūdenssaimniecības katedra, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"	ZM	2022. g. II pusg.

	nozīmību klimata pārmaiņu mazināšanā		2. Virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitātes pārraudzība īpaši jutīgajās teritorijās un lauksaimniecības zemēs lauksaimniecības noteču monitoringa programmā	Latvijas Lauksaimniecības universitāte Vides un ūdenssaimniecības katedra	ZM	2022. g. II pusg.
			3. <i>Life</i> programmas projekts “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai”	18 Projekta partneri – ZM, ZMNĪ, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts “BIOR”, LLU	VARAM	No 2020.g. I pusg. līdz 2027. g. II pusg.
1.2.	Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecībai un uzturēšanai	Uzturētas visas ūdensnotekas, polderu sūkņu stacijas un hidrotehniskās būves	No valsts piešķirtā finansējuma uzturētas: ūdensnotekas – 13,8 tūkst. km, 40 sūkņu stacijas, 421,6 km aizsargdambji	ZMNĪ	ZM	Katru gadu
		ELFLA projekti	Investīcijas meliorācijas sistēmu	ZMNĪ	ZM	2021.–2027. g.

			būvniecībā 40 milj. <i>euro</i>			
1.3.	Nodrošināta koplietošanas, pašvaldību un viena īpašuma meliorācijas sistēmu uzturēšana	Nodrošināti optimāli mitruma apstākļi	Atjaunoto meliorācijas sistēmu garums – 250 km gadā no 3100 km kopgaruma	ZMNĪ		2023. g. II pusg.
1.4.	Normatīvo aktu pilnveidošana	Pilnveidoti 4 normatīvie akti par prasībām attiecībā uz meliorācijas sistēmu atjaunošanu un pārbūvi	1) pilnveidoti normatīvie akti par apdzīvotu vietu meliorācijas sistēmām; 2) iekļauti pasākumi meliorācijas jomā klimata pārmaiņu seku mazināšanai; 3) skaidrojumi par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementiem un to pielietojumu; 4) projektu iesniegumu atlasē lielāka nozīme piešķirta projekta ieguldījumam klimata pārmaiņu seku novēršanai	ZM		2024. g. II pusg.

1.5.	Nodrošināta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, samazinot plūdu risku	Samazinātas applūstošas teritorijas	60000 ha	ZMNĪ	ZM	2021.–2026. g.
2. Kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana						
	Pasākums					
2.1.	2.1. Veikta valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu inventarizācija	100%	Atbilstoši valsts budžeta finanšu līdzekļiem	ZM		2027. g. II pusg.
2.2.	Veikta viena īpašnieka, koplietošanas un pašvaldību meliorācijas sistēmu inventarizācija	100 %	Atbilstoši pieejamiem finanšu līdzekļiem	Meliorācijas sistēmu īpašnieki		2027. g. II pusg.
2.3.	Nodrošināta aktuālas informācijas pieejamība par meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm	Nodrošināta informācija par meliorācijas sistēmām internetā www.melioracija.lv	Digitāli nepārtraukti pieejama informācija	ZMNĪ		Regulāri
2.4.	Nodrošināta automātisko hidrometrisko posteņu nepārtraukta darbība un hidrometrijas datu iegūšana, apstrāde un interpretācija	Nolasījumi 48 automātiskajos upju un ezeru atjaunotajos hidrometriskajos posteņos	48 posteņi	ZMNĪ	ZM	Regulāri
		Mēneša ūdenslīmeņu līknes	Ūdenslīmeņu līknes tiek publicētas ZMNĪ tīmekļvietnē www.zmni.lv	ZMNĪ		Katru gadu

3. Sabiedrības izpratnes stiprināšana par meliorācijas nozīmību, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana						
	Pasākums					
3.1.	Stiprināta sabiedrības un pašvaldības izpratne par meliorācijas nozīmi klimata pārmaiņu un to seku mazināšanā	Padziļinājušās sabiedrības zināšanas un izpratne par meliorācijas nozīmi	Vebinārs pašvaldībām par meliorāciju nozīmi un īstenojamiem pasākumiem no ES fondu līdzekļiem	ZM		Katru gadu
3.2.	Stiprināta meliorācijas sistēmu īpašnieku, valsts un pašvaldības institūciju amatpersonu un darbinieku izpratne un zināšanas meliorācijas jomā:	Konsultācijas	Pēc pieprasījuma	ZM, ZMNĪ, LAD, LLKC	VARAM	Regulāri, pēc pieprasījuma
		Informatīvie pasākumi	1 reizi	ZM		Katru gadu
		Sertificēto hidromelioratīvās būvniecības speciālistu skaits meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecībā (01.05.2020.)	170 personu, t.sk. 1) projektēšanā – 70 speciālistu; 2) būvdarbu vadīšanā – 119 speciālistu; 3) būvuzraudzībā – 111 speciālistu.	Latvijas Melioratoru biedrība	ZM	Regulāri, pēc pieprasījuma
3.3.	Visu izglītības līmeņu kvalificētu meliorācijas	Mācību iestāžu skaits meliorācijas vidējās profesionālās izglītības iegūšanai	2 tehnikumi (3 kvalifikācijas līmenis – hidrobūvju būvtehniķis)	Smiltenes tehnikums, Saldus tehnikums	ZM	Katru gadu

speciālistu sagatavošana:	Budžeta vietu skaits LLU augstākās izglītības iegūšanai	83 bakalauri (48)* 32 maģistri (28)* 7 doktori (6)* * Faktiskais vietu skaits 2020. g.	ZM	LLU	2020. g. un katru gadu
---------------------------	---	---	----	-----	------------------------

6. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldības budžetu

Visus pasākumus, kas iekļauti plānā “Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā”, paredzēts īstenot par resoru budžeta un ESI fondu līdzfinansējuma līdzekļiem. Pašlaik ir grūti noteikt iespējamo valsts budžeta indikatīvo daļu, tostarp līdzfinansējumu plānā iekļauto pasākumu īstenošanai, jo vēl nav apstiprināts nākotnē pieejamo ESI struktūrfondu līdzekļu apmērs un tā sadales nosacījumi periodam pēc 2021. gada.

Lai nodrošinātu tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, garantē iedzīvotāju drošību un labklājību, tautsaimniecībai un infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību, būtu nepieciešams papildu finansējums valsts budžeta programmas 26.00.00 “Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana” apakšprogrammai 26.02.00 “Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana” 1 milj. *euro* 2021. gadā, 1,5 milj. *euro* 2022. gadā un 1 milj. *euro* 2022. gadā.

6. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Uzdevums	Pasākuma nosaukums (institūcija)	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā plānotais finansējums			Nepieciešamais papildu finansējums					Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
			2020.	2021.	2022.	2021.	2022.	2023.	turpmākajā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	turpmāk ik gadu (ja pasākuma izpilde nav terminēta)	
Finansējums plāna īstenošanai kopā			6 656 790	17 399 808	12 583 412	13 000 000	21 000 000	22 000 000	0	0	
tajā skaitā											
Zemkopības ministrija			5 716 790	10 859 808	10 877 412	13 000 000	21 000 000	22 000 000	0	0	
Finanšu ministrija			850 000	6 540 000	1 706 000	0	0	0	0	0	
Pašvaldību budžets			0	0	0	0	0	0	0	0	
1. Klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana			5 719 684	16 552 702	11 763 306	10 000 000	18 000 000	18 000 000	0	0	
1.1. Valsts un ES finansu instrumentu atbalsts zinātniskās pētniecības projektiem	1.1.1. Pētījumi ūdens kvalitātes un meliorācijas jomā (ZM)	21.01.00 "Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai"	100 000	51000	51000	0	0	0	0	0	2022. gada II pusgads
	1.1.2. <i>LIFE GOODWATER IP</i> projekts (LVAF projekta partneru līdzfinansējums)	<i>LIFE</i> (<i>LIFE</i> programmas līdzfinansējums)	500 000	500 000	517 604	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads
1.2. Atbalsts valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu	1.2.1. Meliorācijas sistēmu uzturēšana (ZMNĪ)	26.02.00 "Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu	1 524 731	2 074 749	2 074 749	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads

būvniecībai un uzturēšanai		un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana”									
	1.2.2. Meliorācijas sistēmu pārbūve un administrēšana	26.02.00 “Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana”	1 534 693	1 534 693	1 534 693	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads
	1.2.3. Daugavas HES radīto zaudējumu kompensācija (ZMNĪ)	26.03.00 “Ikgadējie maksājumi par Daugavas kaskādes HES zemes resursiem nodarīto kaitējumu kompensēšanu”	752 260	752 260	752 260	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads
	1.2.4. 2014.–2020. gada ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” (FM, ZMNĪ)	62.08.00 “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) avansa maksājumi un atmaksa finansējuma saņēmējiem (2014–2020) ¹¹	850 000	6 540 000	1 706 000	0	0	0	0	0	2022. gada II pusgads
	1.2.5. MS pārbūve un atjaunošana no ES Atvēršanas un noturības mehānisma (ZM)*	*12	0	0	0	10 000 000	18 000 000	18 000 000	0	0	2026. gada II pusgads

¹¹ Plānošanas periodā uzsāktu pasākumu finansēšana saskaņā ar Centrālā finanšu un līgumu aģentūras līgumiem.

¹² Budžeta programma/apakšprogramma tiks noteikta pēc finanšu instrumenta apstiprināšanas.

1.3. Nodrošināta koplietošanas, pašvaldību un viena īpašuma meliorācijas sistēmu uzturēšana	1.3. Ieguldījumi infrastruktūrā; ELFLA līdzfinansējums (ZM)	65.08.00 “Maksājumu iestādes izdevumi Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošanai (2014–2020)”	358 000	5 000 000	5 000 000	0	0	0	0	0	2022. gada II pusgads
1.4. Normatīvo aktu pilnveidošana	1.4. Normatīvo aktu izstrāde par esošā budžeta līdzekļiem (ZM)	97.00.00 “Nozaru vadība un politikas plānošana”	100 000	100 000	100 000	0	0	0	0	0	2022. gada II pusgads
2. Kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana			797 106	797 106	797 106	3 000 000	3 000 000	4 000 000	0	0	
	2.1. MS inventarizācija no ES Atvēršanas un noturības mehānisma* (ZM)	*13	0	0	0	3 000 000	3 000 000	4 000 000	0	0	2026. gada II pusgads
	2.2. Pašvaldību MS inventarizācija (pašvaldību budžets)	–	0	0	0	0	0	0	0	0	
	2.3. Meliorācijas kadastra digitalizācija un pilnveidošana (ZMNĪ)	26.02.00 “Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana”	683 706	683 706	683 706	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads
	2.4. Hidrometrisko posteņu darbības nodrošināšana	26.02.00 “Meliorācijas kadastra	113 400	113 400	113 400	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads

¹³ Budžeta programma/apakšprogramma tiks noteikta pēc finanšu instrumenta apstiprināšanas.

	(ZMNĪ)	uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana”										
3. Sabiedrības izpratnes stiprināšana par meliorācijas nozīmību, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana			50 000	50 000	50 000	0	0	0	0	0		
	3.1. Sabiedrības informēšana, publikācija (ZM)	97.00.00 “Nozaru vadība un politikas plānošana”	10 000	10 000	10 000	0	0	0	0	0	2027. gada II pusgads	
	3.2. Konsultācija, informatīvie pasākumi ZM	21.02.00 “Sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā”	10 000	10 000	10 000	0	0	0	0	0	Katru gadu	
	3.2. Hidromelioratīvās būvniecības speciālistu sertifikācija (LMB ieņēmumi)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	Katru gadu	
	3.3. Speciālistu sagatavošana (ZM)	22.01.00 “Profesionālā izglītība”; 22.02.00 “Augstākā izglītība”	30 000	30 000	30 000	0	0	0	00	00	Katru gadu	

* Investīcijas no ES Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) plānotas indikatīvi, ja par to būs panākta vienošanās ar Eiropas Komisiju un ANM plāns tiks apstiprināts Ministru kabinetā.

Papildu informācija: plāna izstrāde tika uzsākta 2019. gadā (izsludināts VSS 2019. gada 4. jūlijā), tāpēc informācija par ietekmi uz budžetu saglabāta no 2020. gada.

Zemkopības ministrs

K. Gerhards